

Extrait du CGTCatalunya.cat

<http://mail.aficccat.org/spip.php?article7470>

Josep Ester Borràs

- Memòria històrica - Biografies -

Date de mise en ligne : divendres 6 de juliol de 2012

at, lunya.cat

Josep Ester Borràs, "Minga", manyà, dirigent anarquista Berguedà (Berga 1913- Alès, Gard 1980). Provenia de casa benestant, estudià a les escoles cristianes, d'on fou expulsat. Va treballar de manyà a la fàbrica del Canal, entre el 1927 i el 1928 organitzà el Sindicat del Metall de Berga que es legalitzà al 1931, ell en fou el president. No va entrar oficialment a la CNT fins al 1936. El 18 de juliol de 1936, va anar a Manresa amb dos companys més per rebre informació sobre l'aixecament, en tornar a Berga foren aturats per la guàrdia civil, sense conseqüències. Fou un dels fundadors de les Joventuts Llibertàries al 1936, tot i que funcionaven com a grup àcrata des del 1934.

El dia 20, va anar a Barcelona amb tres companys més on es trobaren amb en Durruti quan aquest sortia de parlar amb en Lluís Companys i van rebre informació i consignes. També fou un dels fundadors de la Federació Local de Sindicats. Quan es va crear el Comitè de Milícies Antifeixistes de Berga en fou un dels membres més destacats, fins que al novembre del mateix any marxà voluntari al front, a la columna Terra i Llibertat encarregant-se de la intendència junt amb en Josep Viladomiu. El març de 1937 les columnes es militaritzaren i en no acceptar-ho va tornar a Berga. Al 22 de març de 1937, va entrar a l'Ajuntament de Berga en representació la CNT, junt amb en Ramon Casals, substituïnt a en Manuel Carceller i Agustí Vinyes, també de la CNT.

A l'ajuntament va ser el president de la Conselleria de Proveïments, tanmateix hi va estar molt poc temps, ja que el 29 del mateix mes, el van cridar a files, anant a parar a Barcelona. En acabar la guerra es va exiliar a França, al mateix any, tornà clandestinament a Berga posant-se en contacte amb una noia que fou l'enllaç en la tasca d'evadir gent perseguida, principalment aviadors de les forces aliades. Al 1940 es va trobar a Toulouse fent tasques reorganitzatives dins la CNT, creant-se el Comitè Regional. Sense deixar aquesta tasca reorganitzativa, al gener de 1941 es va integrar, junt amb la família de la seva dona, a la resistència al grup de l'aragonès Francisco Ponzan, grup que fou després el rèseau "Pat O'Leary" i que va arribar des de Toulouse a Perpinyà, i des del mar a la Cerdanya, inclòs feu un viatge clandestí fins a Madrid.

Concretament, va entrar i sortir del país evacuant aviadors de les forces aliades, inclòs un general anglès que va dur fins a Barcelona, motiu pel qual va rebre una condecoració del govern britànic. El 30 d'abril de 1941 va ser detingut a Toulouse -en ser interceptada una carta-, fou internat al camp de càstig de Recebedou, amb l'ordre que l'expulssessin, d'on per requeriment d'en Ponzan, va ser alliberat mitjançant documentació falsa pel tinent Robert Terres "El Padre", responsable del CE, servei de contraespionatge francès. Aleshores en Ponzan li recomanà que desaparegués per un parell de mesos, concretament l'aconsellà anar a Banyuls on el grup tenia una caseta de suport. Des d'allà va participar en la redacció d'un manifest per a la reorganització confederal, entrant en contacte amb el Comitè Nacional. El juny de 1942, va viatjar a Berga per veure la seva família, com ja havia fet al 1939. Durant els viatges a l'interior d'Espanya va ser detingut tot i que se'n va sortir gràcies a la documentació falsa i la seva personalitat. Al 1943 va ser membre de la recent reconstituïda CNT a l'exili -ja a l'agost-, ja que fins aleshores es va actuar a títol individual o en grups com el d'en Ponzan, alhora que havia dut una important tasca per a dur a terme la reorganització confederal. L'octubre de 1943 la Gestapo va localitzar a Banyuls-sur-Mer (Pirineus Orientals) la casa que tenien llogada, i van detenir el seu sogre, en Miquel Bueno i el fill d'aquest.

Al 29 d'Octubre van detenir la seva dona i l'endemà el detingueren a ell a Toulouse. A la seva filla no la detingueren perquè estava a casa d'uns amics. Gràcies a ella -una nena aleshores- es recuperaran important i compromesa documentació de l'esmentada casa. Sembla ser que va ser detingut arran de la denúncia d'un francès o per la possible confessió d'un membre del grup, però de fet les autoritats el controlaven com a mínim des de 1942. Després de la detenció va ser torturat i dut alhora que la seva família a diferents camps de concentració. A ell d'entrada el porten a la presó de Saint-Michel de Toulouse, després va ser dut a la de Fresnes, a prop de París, des d'on va ser dut a "la rue des Saussaies" seu de la Gestapo del Gros París, on va ser torturat i on es va tornar a trobar amb el coronel Bonneval -s'havien conegut a Saint Michel-. D'allà el van dur al camp de selecció de Compiègne, on ja es trobaven el seu sogre i el seu cunyat i on seran considerats "Nacht und Nebel". Allà estigueren tres setmanes i després foren duts a Neuen Bremen on hi van estar poc més d'un mes, abans d'anar a Mauthausen. Concretament ell, el seu sogre en Miquel Bueno i el seu cunyat, foren duts a Mauthausen el 23 d'abril

de 1944, després de tres durs dies de viatge. El 18 d'agost de 1944, el seu sogre fou mort; cal dir que la seva dona també fou duta en aquest camp havent-hi un emotiu encontre, abans però, va ser internada a Ravensbrück.

A Mauthausen va ser considerat, a l'igual que el seu cunyat Miquel Bueno, un "Nacht und Nebel", és a dir un "nit i boira", fet que suposava que podien ser executats en qualsevol moment. En arribar al camp de seguida va contactar amb companys espanyols i llibertaris. Va ser un dels capdavaners de la resistència dins el camp, la seva arribada va suposar l'organització de la CNT sent el secretari general del Comitè d'aquesta, fins que passà a ser el representant d'aquesta organització dins el "Comitè Nacional dels Republicans Espanyols" del camp, del que en fou cofundador, aconseguint que els confederals i els poumistes acceptessin crear l'esmentat comitè junt amb els comunistes, creant-se una important solidaritat nacional.

A les darreries de l'estada al camp van tenir inclòs armes, aconseguides per l'Ester i un altre noi, ja que treballaven a l'armeria del camp, estant preparats a no deixar-se exterminar, ja que és el que es començava a fer a principis del 1945 quan començaren les primeres derrotes nazis. El 3 de març de 1945 arribaren doncs dones de Rabensbruck al camp, entre elles la seva dona. Va aconseguir poder veure-la gràcies a influències i solidaritat dels companys. Aleshores no sabien res de la seva filla. La Creu Roja Internacional es disposava a evacuar als francesos del camp, tanmateix s'hi afegí ell i tres reclusos més no francesos. Finalment després de diverses peripècies van aconseguir arribar a Suïssa i posteriorment a França. Després de l'alliberament de Mauthausen i de la seva recuperació a l'hospital de Neuilly va ser nomenat delegat dels Refugiats Republicans Espanyols al govern Francés, càrrec que va exercir durant alguns anys. Fou també, en sortir de Mathausen, que va fundar la Federació Espanyola de Deportats i Internats Polítics, molt activa entre 1947 i 1954, sent durant molt de temps el secretari general de la mateixa. També fou membre de l'Agrupació de Berguedans a l'Exili, assistint a diferents aplecs de l'esmentada organització i col·laborant en el seus butlletins. Al 1951 treballà activament i amb èxit evitant l'extradició de Marcel·lí Massana. Va seguir, doncs, tenint càrrecs d'importància dins l'organització a l'exili, per exemple al 1948 va estar a la Secretaria d'Organització de la CNT; a més fou l'encarregat en el terreny polític, d'organitzar el viatge d'en Faceries a Iugoslàvia, al 1952 i al 1957, tot i que aquest viatge no es va arribar a fer mai. També tingué contactes amb elements revolucionaris Iugoslaus per tal de crear un grup d'alliberament que havia d'estar subvencionat pel govern d'aquell país, però que tampoc es va dur a terme.

El 1972, va rebre un gran homenatge de caracter internacional a Toulouse, ja que cal dir que tenia condecoracions dels governs francès, anglès i nord americà, per la seva tasca evadint aviadors i lluitant contra el feixisme i el nazisme. Al gener de 1978 -durant el procés de reconstrucció de la CNT- va pronunciar un multitudinari míting al teatre Patronat de Berga. Els últims anys de la seva vida els passà a el Gard (St. Christol), va morir a Alès el 1980, sent incinerat a Marsella. Al 1987 a Berga es va crear el Centre d'Estudis Josep Ester Borràs, centre que després d'un temps d'inactivitat al 1998 va prendre una nova embranzida, sent un centre de recuperació, recerca, difusió i crítica cultural, en especial d'història social i sobretot del Berguedà.

Bibliografia: Flores, Pedro: Luchas sociales en el Alto Llobregat y Cardoner , Barcelona 1981. Montanya, Daniel-Rafart, Josep: La guerra civil al Berguedà 1936-1939, Barcelona 1991. Pons Prades, Eduard: Morir por la libertad. Españoles en los campos de exterminio nazis. Madrid 1995. Reguant, Josep M^a: Marcelino Massana ¿Terrorismo o Reistencia?, Barcelona 1977. Roig, Montserrat: Els Catalans als camps nazis, Barcelona 1977. Tellez, Antonio: Sabater, guerrilla urbana en España, 1945-1960, Barcelona 1992. Tellez, Antonio: La red de evasion del grupo Ponzan. Barcelona 1996.

BIGRAFIA FETA PER JOSEP CARA I JORDI JANÉ PER AL DICIONARI BIOGRÀFIC DEL MOVIMENT OBRER ALS PAÏSOS CATALANS, EDITAT PER L'ABADIA DE MONTSERRAT I EDICIONS DE LA U B AL 2000.